

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK

minden pénteken

legalább egy iven

és az egyleti tagoknak

ingyen

küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félévre 2 ftal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. títkárhoz)
czimzendék.

AZ

ERDÉLYI

GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

	szeri hirdetéskor					
	1-1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-24
	ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr
1/6 lap	14	36	70	120	160	200
1/6 "	7	18	35	60	80	100
1/6 "	350	9	1750	30	40	50
1/6 "	175	450	875	15	20	25
1/6 "	90	225	440	750	10	1250

Többszöri hirdetésnél nagyobb kedvezmények. Azonkívül 80 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

A szives megrendelésben világosan kérjük kitenni, mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetés számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (főter gr. Teleki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. é. fba számítatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

AUGUSTUSHÓ TIZENNYOLCZADIKA!

Midőn a bécsi világkiállítás nagyszerűségének teljes pompájában megnyílt, méltó aggodalom fogta el keblünket, vajjon képesek leszünk-e mi is, az erdélyi gazdasági egylet, a nemzetek e nagy versenyén, hol az anyag és szellem legtökéletesebb termékei, legcsodálatosabb vívmányai feltüntetve vannak, képesek leszünk-e illő helyünket elfoglalni, versenytársaink mellett feltűnni, vagy azokat tulszárnyalni?!

Az erdélyi gazdasági egylet üdvös működése évtizedek óta szakadatlan buzgalommal foly és az elfogulatlan hazafi örömmel ismeri el azon áldásos haladást, mely mezőgazdasági fejlődésünket napról-napra inkább jellemzi!

Amde mig ezen elismerés csak szűkebb hazánk határaitra szorult, mig ugy szólván csak magunk dicsértük önmagunkat — addig sem saját haladásunk mérvét nem ismerjük, sem másokat a helyes utra sikerrel nem téríthettünk! A mai örömnapp a bizonytalanságnak véget vetett, mintán a művelt világ tekintélyeinek kifolyása, a nemzetközi jury elnöki tanácsa egyletünket a bécsi világkiállítás legnagyobb kitüntetésével:

„a diszokmánnyal“

ruházta fel, főképen azon sikerért, mely egyletünk anyagi és szellemi fáradozásainak következtében Erdély szőlészetének és borászatának terén a legvérmesebb reményekre jogosító módon és mérvben nyilatkozik!

Az erdélyi gazdasági egylet midőn ezennel ország-világ előtt, évek hosszú során át a közöny, a tudatlanság, a megrögzött balvélemény ellen folytatott harcának győzelmi babérjait elnyerte, nem mint a fáradt hős jutalmát tekinti azt, hanem a siker biztos érzetében, ujult erővel mindaddig sikra száll, mig nemes célját teljesen elérve, hazája üdvét, s gazdagságát szilárd alapon nyugodni nem látja!

Gamauf Vilmos.

Adalék a gabonarozsda kérdéséhez.*)

De Bary észleletei a gabonarozsdáról eléggé ismeretesek. A népszerűsítők, illetőleg fordítók megtették e részben kötelességüket. Az uredofélék sokalakúságát és vándortermészetét annyian és oly részletesen közölték, hogy róluk ismétlések nélkül egy sort sem irhatnék.

E törekvést csak helyeselni lehet, mert az alaki ismeret okvetlen föltéte a megfigyelésnek, előkészület a kérdéses jelenség megfejtésére és elhárítására. Minthogy a természettudományban az utánnomozást tartom legbiztosabb bizonyítéknak, azért én is vizsgálat alá vettem az ugynevezett sóskafelelel *Aecidium* s göröcsöve, valamint kísérleteim által meggyőződtem arról, hogy a sóskafelelel csakugyan az *Aecidium* sporáknak fészkei, a melyek éltöket folytatandók, a a gabonaneműekre vándorolnak, a hol egészen más alakban a veszélyes rozsdát nemzik. Azonban, ismerve a magyar Alföldet, a hol a rozsda ez idő szerint legtöbb kárt okozott, meg nem nyughattam azon véleményben, mely szerint az Alföldön is egyes-egyedül a sóskafelelel a veszély terjesztője. Ugyanis, Szegeden, 4 évi tartózkodásom ideje alatt, szerzett fűvészeti tapasztalat alapján állithatom, hogy az alföldi mezőkön sóskafelelel, — *Berberis vulgaris* L. — nincsen; ezt nevérol sem ismeri az alföldi ember.

Budapest, Vác, Magyar-Óvár, Nyitra, Tata, Székesfehérvár vidékein is csak ritkán találhat a botanicus egy-egy ilyen cserjére, ha csak különösen cultivált ligetekben, angolkertekben vagy sétányokon nem keresi föl. Kolozsvár körül a bácsi torokban, a a Bükkben, a feleki erdőszéleken, Szucsák mellett találtam egyes ilyen cserjékre. Ha már most meggondoljuk azt, hogy a különben is ritka sóskafelelel a hegyes vidékek növénye és hogy a legnagyobb rozsdakór az Alföldön volt, lehetetlen az ok és okozat összefüggése fölött nem kételkednünk.

Elismerem, hogy a sóskafelelel több vidéken egyedül is lehet fészke a rozsdának, de legtöbb helyen, s kivált az Alföldön, más növény *Aecidium*ából kell

*) T. tudós munkatársunk e nagyérdékű fölfedezésére felhívjuk szaklapjaink figyelmét. A rozsda betegség eredetének s védszereinek ismeretében e fölfedezés oly haladás, mely számunkra nagyobb tájékozottságot s a baj elleni küzdelemben erős támpontot igér.

Szerk.

annak származnia. E mellett bizonyít a rozsda ez idei óriási terjedelme és a sóskafelel ép volta. Kolozsvár vidékén előforduló sóskafelel közül csupán a bácsi torokban álló példányok némely levelein födöztem föl *Aecidium*ot.

Az országossá vált nézetek a rozsda okozójáról mindaddig nyugtalanítanak, míg tnlajdonképi fészkeit egy már régtől fogva gyanuba vett növényen föl nem fedeztem. E növény, illetőleg dudva: a farkasfüteje — *Euphorbia Cyparissias* L. — Élődiye: az ugynevezett *Aecidium Euphorbiae*. A farkasfütejéről, már Diószegi Fazekas „Magyar Fűvész könyv,-ében olvashatni; hogy „van sárgafoltos levelű fajtája is“. Nem rég bizonyos foris doctus botanicus herbariumában láttam ilyen beteges példányt száritva, mint species hungaricát!

A farkasfüteje oly annyira ismeretes, hogy közelebbi leírása egészen fölösleges. Azért csupán a kórosan elváltozott egyedeket írom le, a menyinyiben azok az *Aecidium* tultengése idején csak ugyan zavarba ejthetik a tájékozatlant, a mint ezt Diószegi—Fazekas és a foris doctus tévedéseiből tudjuk.

A tarlok és az utak mellett—kora tavasszal és kora ősszel—található farkasfüteje leveleinek alsó lapján apró sárga foltok támadnak, a melyek közepe nemsokára kiduzzad és narancssárga vagy vörös színű. A füteje a támadásra föltünően visszaféledik és elsatnyul; különben hosszú, keskeny és lágy levelei megrövidülnek, lapátszerűleg kiszélesednek és mereven állanak; szára el nem ágazik, virágjai nem nyílnak és ha a Sporidiumok igen zsenge korában lepik el, az egész növény törpe marad. Egyébiránt, e kóros elváltozás annyira jellemzi a farkasfütejet, hogy lehetetlenségnek tartom, miszerint különös keresés nélkül is, föl ne ismerje bárki az *Aecidium*okkal megrakott sárgafoltos fütejet,

A mult év őszén és az idei tavaszon meglepő sokaságban találtam Kolozsvár mezein. Láttam Szegeden és Kolozsvár körül az előbbi években is, most is akármennyit találhatni. És valjon nincs-e rozsda évenként kisebb-nagyobb mértékben?

Folyó évi július 30-án fütejéről szedett *Aecidium* spórákat szórtam az e célra természet *Triticum vulgare*-ra — közönséges búzára. — Próbámat siker könáta, mert angusztus 9-én rozsda foltokat észlelhettem a *Triticum* levelein. Ugy látszik, hogy átterjedése a gabonára a gabonaszár és a levelek fejlettségétől is függ, mert ugyan e helyen és időben elvirított rozsra is szórtam belőle, de sikertelenül.

E meglepő eredményre gorcsövi vizsgálat alá vettem a fűtej *Aecidium*át és a gabonán fejlődött alakjait és hasonzerűeknek találtam a *Puccinia graminis* alakjaival. Ismételt vizsgálataim eredményét, a gorcsövi rajzok végleges befejezése után szádekozom közzé tenni.

Jelen közlésre pedig azon gondolat vezérelt, hogy a fűtej *Aecidium*ok léte és rendkívüli elterjedéséről még idején mások is meggyőződhetnek és kísérleteik által a kérdés tárgyilagosa megoldásához járulhassanak.

Parádi Kálmán.

A nagy szilva leírása és annak értékesítése.

Ha a gyümölcs érett, rendszeren doronggal leveretik és nagy forrkádakba tétetik — amennyibe a termés egy kis része szilvaszakká benem főzetik, vagy pedig aszaló kályhákban aszaltatik. Mintegy hat heti erjedés után a keverék — közönséges kétsövű réz-üstben 8—10% szeszt tartalmazó pálinkává változtatik. A paraszt megelégszik rendszeren ezen termékkel, mely már sokszor mint olyan fogyasztatik, és melyet kereskedésbe is szokott bocsátani.

A kivitel tárgyát azonban a paraszt által vett és azután nagyobb 6—10 akót tartalmazó és kigyócsövekkel — valamint hűtőkészülékkel — ellátott érc - edénybe átfőzött sylvorium képezi melyhez 18—20% keményítő adatik, és azután jól és tisztán kezelve hosszabb ideig hordóban tisztulásra hagyatik, hol kozmástalan finom pálinkává válik melynek kellemes zamatja van.

A szokásos és igen egyszerű főzőkészülékek leírása és a tisztulási műtét, mint általánosan ismert dolog — úgy vélem — itt fölösleges. Ez szilváknál ép úgy történik mint a többi gyümölcsfajoknál és egyáltalában minden növényi anyagoknál, melyekből pálinkát, illetőleg szeszt készítenek, milyenek: szőlőkeverék, kisajtolt cukornád, mindenféle gabbaneműek, répamaradékok, burgonya stb. Csak azt kell még megjegyeznünk, hogy a sylvorium legnagyobb finomságát oly szilvákából kapjuk, melyek a fákról nem veretnek le, hanem teljes érettségük után önmaguktól hullanak le. E termék jóságának ártnak nemesak a mi vidékünkön előforduló, különben ritka és hűvös-esős nyarak, melyek a szilva teljes érlelődését, tehát a cukoranyag képződését megakasztják, hanem oly évek is, melyekben rendkívüli gazdag termést nyerünk. Azután hiányoznak a a szegényebb parasztnál a szükséges erjedények, melyeket rendszeren földgödrök pótolnak, hol az erjedés jól roszul végebe megy.

Függ e termék minősége még továbbá a készülékek elhanyagolt és tökeletlen szerkezete — és rosz kezelésétől is, mely esetben többnyire kárba vesz. Ezen jelentékeny, nagyobb fejlődésre képes ipar károsittatik még a fönnálló bozszantó pénzügyi törvények által, mert a kisebb természet

re nézve visszariasztó és terhes, ha ő valahányszor

két vagy három akó keveréket főzni akar, mindig a gyakran 3—4 mérföldnyi távolban levő adóhivatalba sietnie és ott órákig a főzésidőt büntetés terhe alatt előirt bárczára, várnia kell, minthogy minden kezelés után az üst a pénzügyőség által lepecsételtetik és azután ha újra főzni akar, a pecsét leszakasztatik; végre a főzés éjjeli időben megtiltatik, és ezáltal a termék károsittatik, s nagyobb mennyiségű égőszer, valamint pótolhatlan idővesztetések okoztatik.

Erre nézve várja az ország teljes joggal a szükséges orvoslatot a magas kormány részéről, mely ezen orvoslás már nemzetgazdasági szempontból is, minthogy a közönséges években $\frac{1}{2}$ millió akó szilvapálinka 6—8 millió frnyi értékben természetetik — tovább ne halaszssa. Igen czél szerű volna, ha a magas kormány a déli és délkeleti vidékeken gazdasági tanintézeteket állitana fel, vagy pedig vándor-tanítókat küldene ki, kik a földmivelőt a földészetben, gyümölcsfa-tenyésztésben és termékeik mindenoldalu észszerű értékesítésében oktatták.

A szilvapálinka — ha az ember mértékletesen issza — egészségének kevésbé ártalmas, mint bármi más főzött ital, névszerint ha e pálinka spiritussal nem vegyittetik, ami azonban fájdalom gyakran előfordul, mindenesetre többet ér mint a rum, rozspálinka, különösen pedig mint az utálatos burgonyapálinka. Egy pohárka tiszta régi szilvapálinka reggel, délben és lefekvés előtt melegíti és erősíti a gyomrot s nagyban elősegíti az emésztést.

E sorok írója 4 évben 5 díjat nyert, ezek közül három elsőt. E rövid idő alatt terméke kiviteli cikké lett Bécsbe, Morva, - Cseh - és Gácsországokba, úgyszintén Orosz — Lengyelországba és Alexandriába is. A szilvapálinkávali kereskedés Oraviczán ennek következtében nagy lendületet nyert, minthogy más házak is szilvapálinkával kereskednek.

A külföldre való kivitelnek következő akadályai vannak:

1. A szilvapálinkára kivetett nagy adóztatás.
2. A roppant vitelár a vonaton és
3. Ezen ital hamisítása spiritussal. Ezen akadályoknak, melyek e terméknek jelentékeny kivitelét és nagyobb fejlesztését gátolják, könnyen lehetne elejét venni. Az 1. és 2. pontra nézve az adóztatás, illetőleg a vitelár leszállítása által és a 3pontra nézve súlyos büntetés által, mert a hamisítók könnyen nyomozhatók.

Ha ezen hátráltató bajoknak, melyek a kivitelre gátló befolyást gyakorolnak, eleje vétetnék: akkor remélhető lenne, hogy ezen gazdasági termék a nemzetgazdaságat előnyére rövid idő multán tiszszerte nagyobb jelentőségre vergődne.

Állításom igazolásául a következő adatok szolgálnak:

A volt románbánsági határörvidéken fekvő, Almás nevű vidéken az 1872-iki termésből ugyanezen évi október havától decemberig legkevesebb 20—30,000 akó szilvapálinka vitetett ki, mert az adóztatás — a községekkel való megállapodás folytán — nem vala oly nyomasztó. 1873-ik évi januártól kezdve felemelték a természetők az

árát és pedig minden foknál 25—30 krral, azaz magas foku pálinkánál 3 frttal egy akónál, és miért? Mert folyó évi januártól kezdve megszűntek a községekkel való egyezkedések és a pálinka minden foka 15 krral adóztatott.

Ennek következménye az lett, hogy a kivitel csökkenésnek indult.

Schnabel Gyula.

T Á R S A L G Ó.

Világkiállítási levelek.

XII.

(G. V.) Jóllehet elmúlt már azon korszak, midőn Magyarországot Európa legjelentékenyebb éléstárának tekintettük mégis gabnatermelése huzamosabb időig kiváló fontosságu fog maradni! Ha a legújabb statistikai adatok nyomán fontolóra vesszük, hogy nyers gabonakivitelünk tizenhat millió mázsát tett, ez összegnek fele buza, egy egy nyolczada rozs, árpa, zab és tengeri, és hogy ehhez még közel négy millió mázsányi buzalisztet kell adnunk; be fogjuk látni, miszerint a világgiacon fekvésünk és közlekedési eszközeinkhez arányitva, elegendő nagy tért foglalunk. De magyar gabnákat a külföld vevője nem bőven kínálkozó mennyisége, hanem általánosan elismert kitűnő minősége miatt kedveli, ezen elsőrendű minőség a pesti malmok gyűjteményes kiállításának egyhangulag oda ítélt díszokmány által újabb megtisztelő tanubizonyosságot nyert.

Ha exportunkat pénzértékben akarjuk kifejezni, az összeget bátran egy száz és tiz millió forintra tehetjük, mely nagy summa nemcsak a kereskedelem jelentőségéről, hanem hazai gabnafajtáink becséről is tanuskodik. E szerencsés helyzetet nagyrészt kedvező talajviszonyainknak köszönhetjük, míg ellenben éghajlatunk, fűjdalom, nem ritkán gazdáink elkeseredett ellenségéül lép fel!

A magyar gabnakiállítás szintén azon hibában szenved, melyet szerény egyéni nézetünk már a bor- és gyapjukiállításnál is megróvándónak talált, t. i. sem a termelési irány bemutatása, sem az egyes gabnavidék képviseltetése nem teljes, statistikai táblázatokról szó sincs és így az idegen szemlélő sem azt nem tudja meg, hogy hol léteznek a kiválóbb buzatermő sat. vidékek; sem azt nem, valjon a vidék vagy uradalom termel-e annyit, hogy a nagy kereskedelem direct is felkeresni érdemesnek tarthassa.

Az egyes mustrák, melyek lépcsőzetes állványokon kisebb nagyobb üvegtartályokban vannak bemutatva, kevés kivétellel nagyon szépek, sőt némelyiknél e szépség már természetellenesnek mondható! Szép és gazdag gyűjteményt Somogy megye egyik legokszzerűbb gazdája szőlős-györöki Ferenczy Sándor ur mutat be; kivüle megemlítjük az esztergomi érsekség uradalmait, Harkányi Fülöp heves megyei gyönyörű buzáját, a Károlyiak, Festeticsek, Sina, gr. Eszterházy és többeknek kitűnő termékeit. Az itt elhelyezett gyűjteményes kiállítások közül első rangot a heves megyei gazdasági egyesület tárlata érdemel; utána

a nagy-szebeni egyesületé a dicsőség. A béruradalmak közül elsőséget a Freistädler Antal által kezelt kaposvári uradalomnak adunk, mely kitűnő minőségű gabonát állit elő nagy mennyiségben.

A dohánytermelők kiállítása szintén ezen osztályban van elhelyezve és míg a kincstár már műszakilag osztályozva tárja elének az anyagot, addig a termelő csak azon állapotban mutathatja be leveleit, melyben azok átvételre kerülnek. A közelebb megjelent részletes magyar catalogusnak terjedelmes ismertető része becsülendő nyíltsággal vallja be, hogy a dohánytermelés a monopolium nyűge miatt nem nyugszik egészséges alapon és a sorok között lehet olvasni, hogy az eredmény csekélyebb, mint viszonyaink átlagában várnunk lehetne. A holdankénti hozam átlaga nagyon silány, a számítás természetesen a beváltott mennyiség szerint eszközöltetett, pedig a termésnek tán negyedrésze csempészve adatik el! Jól ismeri kormányunk is a szabadalom demoralizáló hatását, nem is ezt védi, hanem szorult anyagi helyzetünk mellett a monopolium jövedelméhez kell ragaszkodnia, ezt fel nem adhatja, míg megfelelő pótlásra nem talál. Kitűnő levelű dohányt a Hofmann testvérek küldöttek Oraviczáról, okszerű kezelésben első helyet gróf Dessewffy Gyula foglal el; megemlítjük még debreczeni Molnár Györgyöt, gyomai Wodianer Albertet, ki a közelebbi pesti dohánytárlaton is kitüntetye lett és gróf Zichy Ödönt.

Ugyan e csarnokban a nem jelentékeny méhészeti kiállítás is helyet talált, mely kaptárokat, mézet és viaszt tartalmaz, méhészeti eszközök teljesen hiányzanak. Legtöbb és legczélszerűbb kaptárokat sopron megyei loretói asztalos Rajmund Frigyes mutat be, ki mint méhész is elismert névvel bir, kaptárai csekély módosítással Berlepschminta szerint készültek; megemlítjük továbbá szépsi-mindszenti lelkész Liptay László és a nagy-szebeni tébolyda méhkasait. Kitűnő mézet tót-megyéri plébános Paulik Gábor küldött, azonban a jury véleménye szerint egy bánati Triebswetter faluból való Buding nevű iskolatanítóé a megyéri mézet még felülmulja.

A csarnok keleti hosszfalán a magyar-óvári intézet, mely magát, nem tudjuk mióta, „akadémiá“-nak czimezi, gyűjteményes kiállítása foglal helyet és ügyesen rendezve, kellomes benyomást tesz. A tárlat az intézet tanárainak szorgalmát tünteti fel, Masch igazgató meteorologiai képlete, Kaltenegger eredeti talajjimeit dolgozata, Lehmann porosz minta-majorja, Ulbricht borvegyészeti munkálata, Ro-

diczky méhkaptára a szakértő buzgalomnak legszebb tanu-bizonyosságául szolgálnak!

Hátra volna még a magyar gépészeti és erdészeti osztály leírása, de arra nálunknál avatottabb erőket sikerült megnyernünk és ennél fogva jövő levelünkben a szomszédos ausztriai tartományokra vetünk egy futó pillantást!

Pályázat.

A magyar-óvári gazdasági felsőbb tanintézettel összeköttetésben álló vegyakisérleti állomáson f.é. october hótól egy második segéd alkalmazása szándékoltatván, ezen állomásra ezennel pályázat hirdettetik.

Pályázó tartozik kimutatni: korát, orvosi bizonyítvánnyal igazolt egészségi állapotát, eddigi tanulmányait, melyek legalább a gymnásium vagy reáliskola befejezéseig kell hogy terjedjenek, a vegytan alapismereteiben, a magyar és német nyelvben teljes jártasságot, kik már vegműhelyekben alkalmazva voltak, előnyben fognak részesülni.

Javadalmazás évi 500 frt. Az állomás egyelőre ideiglenesen töltetik be.

Pályázók folyamodványaikat a feunérintett intézet igazgatóságához f. é. september hó közepéig tartoznak bemutatni.

Szőlészeti statisztikai kimutatása

a mezőségi borvidék marosi kerület helységeinek

(Folytatás.)

20. **M a r o s-L u d a s.** (Tordam.). 16 hold 1200 □öl szőlőterülettel bir agyag talaju földön; 10 hold uj ültetvényü riesling, 6 hold, 1200 □öl vegyes hazai faju szőlővel van beültetve. Ernyedetlen szorgalommal, mint uttörő halad e téren Keresztes Áron és gróf Andnrássy Gyula ur gazdatisztje. Mivelési mód a karikás, mely holdanként kerül szakmány munkával 61 o. é. frtba, az uj ültetvény beállítása holdanként 300 frtba került. Egy hold terem közép számításal 30 akó kitünő bort, melynek akója 1871-ben elkelt 5 frton, az 1872-dikit pedig az erdélyi pincze-egyet vette meg akónként 15 frton. Kitünő fekvés és tulajdonnal biró szőlőtelepnek igen alkalmas helye van itt gróf Andrásy Gyula urnak mintegy 80 hold, gr. Bánffy Bélának 100 hold, Szabó Józsefnek 12, a községi legelőbe 50 hold.

21. **M e z ö-S z e n g y e l** (Tordam.). 22 hold és 400 □öl szőlője van agyag talajon, melyből 1 hold, 1200 □öl som, 2 hold 800 □öl olasz riesling, 1873-iki ültetvény. A régi szőlők hazai vegyes fajokból, karikás művelés alatt állanak; kerülnek holdanként 64 o. é. frtba. Az uj ültetvény beállítása 300 o. é. frtba került. Az 1871-diki bor akója elkelt 5 frton, az 1872-iki 10 frton. Mint szorgalmas szőlőművelők kiemelendők: Csiszér Lajos, Beteg Sándor és Száva Domokos, kiknek kitünő boruk is terem. Szőlőültetésre alkalmas helye van gróf Teleki Domokosnak

80 hold, Száva Domokosnak 20 hold, Kovács Lajosnak 20 hold, a közlegelőben mintegy 40 hold.

22. **M e z ö-S z a k á l** (Tordam.). Van 5 hold 1873-iki évi riesling ültetvénye, agyag talajon, melynek holdja került mélyítő ekével forgatva, szüz helyen, 185 frtba, mivelése holdanként kerül 60 frtba. Itt az ernyedetlen szorgalmu gr. Bethlen Géza nemcsak a gazdászat terén akarván kitünni, hanem a kor igényeinek megfelelő szőlészetet is felkarolva, annak okszerű alkalmazását a körülmények és a szerencse által egy kiváló talaju és fekvésű helyen kívánja létesíteni, melynek kiterjedése ugyan 80 hold, de abból jelenleg csak husz holdat akar igénybe venni, s ha lehet, már 1874-ben 10 holdat Sauvignon és Semilion, 10 holdat fekete Carbenet, Sauvignon, Carbenet franc, Merlot, Verdót és Malbek szőlőfajokkal szándékszik beültetni.

23. **M e z ö-Z á h** (Tordam) 14 hold szőlőterülettel bir, homokos agyag talajon, melyből 1 hold 800 □öl riesling, a többi hazai vegyes szőlőfajok, karikás művelés alatt, mely kerül holdanként 85 frtba; az uj ültetvények forgatva 310 frtba kerültek; terem holdanként 25 akó jeles bort, elkelt akója 1871-ben 5 o. é. frton, 1872-ben 10 frton. Van még jeles szőlőnek való helye a falusi szénafüben, 100 hold, Simai Gergelynek 20 hold, gr. Vas Albertnek 30 hold.

24. **C z i k u d** (Tordam.). 3 hold, 400 □öl szőlővel, homokos agyag talajon, karikás művelés alatt, szakmány munkával kerül holdja 85 frtba. Borát, mely jeles, az udvar maga használja fel.

25. **T ó h á t** (Tordamegye) 2 hold 1873-iki évi riesling és traminer ültetvénynyel bir, agyag talajon; beállítása került forgatással együtt holdonként 300 frtba, mivelése kerül napszám munkával 85 frtba o. é. E kis telep az ügyes és életre való gazda Veres Pál uré, ki itt e téren mint uttörő emlithető fel.

26. **K o k** (Tordamegye) 4 hold riesling ültetvényel bir agyag talajon karikás művelés alatt, holdonkénti mivelése kerül 85 frtba, terem holdja 25 akó bort, melyet a tulajdonos használ fel.

27. **A l s ó-D e t r e h e m** (Tordamegye) 18 h. 600 □öl szőlővel bir agyag talajon karikás művelés alatt, melyből 800 □öl leányka, 1 hold riesling. Mivelése kerül szakmány munkával holdonként 75 frtba, bora el kelt 1871-ben 5 frton, 1872-ben 7 frt 50 krron Tordán. Terem jeles bora.

28. **F e l s ő-D e t r e h e m** (Tordamegye) Van 9 hold és 800 □öl szőlője agyag talajon karikás művelés alatt; kerül holdjának miveltetése 75 frtba o. é., terem holdanként 20 akó jeles bort, mely akónként 5 frt, 1872-be 7 frt 50 kron kelt el.

29. **M e z ö-N a g y-C s á n.** (Tordamegye) 20 hold területű szőlővel agyag talajon, melyből 11 hold a Paget uré és pedig 2 hold som, 2 hold leányka, 1 hold oportó, Sauvignon és Semilion 1 hold, Carbenet Sauvignon, Carbenet franc, Merlot, Verdót és Malbek 5 hold, mind Guyot szerént drotra mivelve és kapáló-ekével kapálva. Tisza László urnál 5 hold Alexandriai és Croquante muskotályok,

kövér, oportó és traminer szőlő fajokkal, Truillet kurta mivélés alatt, Méra Mihálynál egy hold traminer, bakar, som, riesling, lampor és muskotály vegyesen, karikás mivélés alatt és 4 hold régi szőlő vegyes fajokkal szintén karikás mivéléssel. Tiszának szakmány munkával kerülnek holdonként 80 frtba, terem holdja a Truillet rendszerrel 12 akót, a Guyot rendszerrel 20 akót, a karikás mivéléssel szintén 20 akót. Van Csánnak még legalább hozzávetőleg számítva 500 hold szőlőnek való helye a Nagy-Bucur, László-Alya, Huda, Román, s más különböző helyein.

30. U z d i - S z t . - P é t e r (Kolozs megye) 4 hold szőlő területe van agyag talajon, melyből 1 h. 800 □ öl bakar, 800 □ öl muscat Lunel, 2 hold vegyes hazai fajokkal, karikás mivélés alatt, kerül holdonként szakmány munkával 81 frtba, terem holdanként 20 akó jeles bort, melyet a termelők használnak fel.

31. M e z ő - S z t . - G y ö r g y (Kolozs megye) 1 h. 800 □ öl szőlővel bir agyag talajon, vegyes hazai fajokkal karikás mivélés alatt, kerül holdja 75 frtba o. é. terem holdonként 18 akó jeles bort, melyet a tulajdonos használ fel.

32. M e z ő - S z i l v á s (Kolozs megye) Van 7 hold 412 □ öl szőlője homokos agyag és agyag talajon, karikás mivélés alatt, melyből 4 hold, Máté Károly ur szorgalommal egybegyűjtött szőlője vonja magára a figyelmet, ebből 400 □ öl kövér, 800 □ öl bakar, 400 □ öl traminer, 1200 □ öl som, 400 □ öl leányka, 1 hold muskotály 800 □ öl riesling ültetvény, van 800 □ ölön 176 faj válogatott különböző asztali szőlő. Holdonkénti miveltetése kerül 82 frtba, szakmány munkával. 3 hold 412 □ öl hazai fajok szintén karikás mivélés alatt állanak. Terem kitünő bort, holdonként 30 akót. A mustnak akója a régi szőlőből 1871-be 7 frt 50, 1872-ben 10 frton kelt el; az ültetvények terményei még nem kerültek eladás alá, de igen kitünők.

33. D o m b (Kolozs megye). Van 2 hold szőlője agyag talajon, vegyes hazai fajokkal, karikás mivélés alatt; kerül holdja 80 frtba o. é. terem 19 akó jeles bort, melyet a tulajdonos kasznál fel.

34. T u s o n (Kolozs megye) 4 hold szőlőterülettel, agyag talajon, melyet 1873-ban Czobel Albert ur ültetett be rieslinggel; holdankénti beállításuk került 300 o. é. frtba, miveltetése 80 frtba.

35. K i s - S á r m á s (Kolozs megye). Szőlőterülete 2 hold, agyag talajon, vegyes hazai fajokkal, karikás mivélés alatt, kerül holdja 62 frtba napszám mivéléssel, terem 18 akót, borát a két tulajdonos használja fel.

36. K i s - C z é g (Kolozs megye). 5 hold, 1490 □ öl szőlővel, agyag talajon, melyből 4 holdot Wachsmann Claudi igen jól választott helyen szakértőleg rendezett be: 1200 □ ölet kövér szőlővel, 400 □ ölet bakatorral, 800 □ ölet traminerrel, 1 holdat sommal, 800 □ ölet leánykával, 800 □ ölet muskotályljal, 800 □ ölet Pincau gris- és rieslinggel; mindezeket helyesen vezetett vízvezetékekkel látta el. Mivelési mód a karikás, okszerűleg kezelve, mely jelenleg is szép terméssel jutalmazza a szakértő tulajdonost. Van 1 h. és 1490 □ öl szőlőterülete egy más hegyoldalon, régi, ha-

zai fajokkal, szintén karikás mivélés alatt. A mivélés szakmány munkával kerül holdanként 82 o. é. frtba. Az új szőlő beállításuk került holdanként 300 frtba. Terem 1 hold 25 akó kitünő bort. Az új ültetvény terméke csak most kerül eladásra.

37. M e z ő - S z . - M á r t o n (Kolozs megye) 8 hold szőlővel, agyag talajon, vegyes hazai fajokkal, karikás mivélés alatt. Kerül miveltetése 81 frtba, terem holdanként 24 akó jeles bort; elkelt akója 1871-ben 5 frton, 1872-ben 10 frton.

LEVELEZÉS.

Küküllővár, augusztus 10-én 1873.

A kedvező tavaszi időjárás nem csekély reményekre jogosította fel megyénkben a mezőgazdákat, s habár terményeik némely ágában teljesülve látták is azt, mégis ma a már 5 hét óta tartó folytonos szárazság nem kis visszaesést látszik előidézni.

A tavaszi vetések — főleg a kukoricza, mely munkás népünk főtápláléka — nagyon szenved a szárazság miatt, s ha rövid időn esőt nem kapunk, erősen meg fogjuk hiányát érezni.

Takarmánytermésünk csekély; még a jobb természetű viz melletti réteken is. Sarjura a legtöbb helyt még nem is számíthatni.

Legelőink teljesen kiaszottak, annyira, hogy marháink jobbjára csak a vízzel tartják fenn magukat.(!)

A folyton tartó szárazság a szántók forgatását — keverését — is annyira megnehezítette, hogy a szántás még a jobb és keményebb készületű vasekkel sem folytatható; pedig már az ideje eljött, jobbjára el is telt, s ma holnap a vetés után kellene látni.

A gabona ára, főleg a kukoriczáé, szilárdul tartja magát, míg a repczéért majd mit sem ígérnek. Marhavásár sehol semmi sincsen, s jóllehet a marha ára tetemesen szállott, mégis vevő nem található; úgy látszik, mindenhol hiányzik a legfőbb anyagi erő: a „pénz.“

Az őszi vetések terményei már mindenhol betakarítvák, elég jól fizettek, katastralis holdanként az átlagos hozam 15—16 mérőre tehető, a mi nálunk, kedvező időjárás mellett is, csak a jobb gabonatermő években szokott mutatkozni. Ha a tavasziakról is így szólhatnánk, jó lenne, de ezeknél ellenkezésképen állunk; hanem istennél a hatalom, ő még segíthet, s reméljük is, hogy a pár nap óta csaknem folyton tartó déli szél rövid időn esővel fog megvigasztalni.

Székely Albert.

Sz. Jakab, augusztus 12. 1873.

A hosszas szárazság és rekkenő hőség után végre augusztus 10-én megérkezett a várva-várt eső. Volt ziv-

tar, szél, kéverepölés. A borzasztó szél a kalongyákat szét-hányta, a jég pedig kicsépelte, mert az is volt, de csak pászmánként, s e vonalla épen alulirotnak beléesett harmincz véka tavaszbuza vetése; szerencsére biztosítottam, s így a kár legalább nem üt érzékeny lyukat számításomban.

Jótevény hatást gyakorolt az eső a kukoriczára, mert az nemcsak hogy száradásnak indult, de az eső daczára is csak jó közép termést fog adni.

A cséplés megindult, kiki iparkodik kenyérnek valót, vetőmagot és pénzt csinálni. Az adóhivatal nem ismer choleraidényt, nem tekinti azt, hogy az aratást még be sem végeztük; cséplésre készlet, hogy járuljunk a Danaidák hordója megtöltéséhez.

A tavaszbuza kalongyája 2 nagy vékát ereszt, a rozsnak kalongyája pedig $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ -ig. A korán vetett rozs sokkal gyengébb a később vetettnél. Zab, árpa jól biztat.

Az őszbuza rozsdás volt, de a szem fejlődésének nem ártott. A tavaszbuza is rozsdás lévén, sok helyen aszott szemet termelt, azonban február elején vetett tavaszbuzában üszög sincs, rozsdá sem volt.

A szénatermés általában jó középnek mondható; sarju nagyon kevés lesz.

Munkás viszonyainkat némileg, vagy nagyon is jellemzi az aratási költség, melyet ezennel ide iktatok:

Egy arató napszámoknak fizettünk 50—70 krt. tehát

átlag 60 krt. és három adag pálinkát, s így a valóságos napidij 66 kr.

Jó gabonában, például rozsnak arat naponta folytonos nógatás, biztatás mellett $1\frac{1}{2}$ —30 kevés kalongyát. Többet nem arat.

Egy kalongya ad két vékát, tehát 66 krajczárért vágattam három vékát, ezt eladva vékánként 1 frt. 60 krral teszen 4 frt 80 krt, tehát gabonámat 7-én arattattam le. Ha már most még leszámítom a behordást, elcséplést, mely a fennebbi számításnál tekintetbe nem vétetett, bizonyára mig a gazda magáénak mondhatja, zsákjába töltheti, nem marad a három vékából csak kettő.

Mínt hogy a napidij magas a népnél, óriásilag terjed a pálinka-ivás. A tulságos pálinka-ivás butít, a nemesebb jó érzelmet, önérzetet elfojtja, indulatossá, valóságos állattá teszi az embert. Mit mondok állattá! nem, de még sokkal alább süllyeszti az embert, mert az állat ösztönszerűleg nem vesz magába természetének ártalmas ételt és italt. Az ember ítélő tehetséggel, szabad akarattal felruházva az ellenkezőjét cselekszi.

Vagy az által különbözik az ember az állattól, hogy emez midőn jóllakott többet nem eszik, nem iszik, az ember pedig a feleslegest is még tetézni képes azért, hogy akarat erejét éreztesse — egészsége rovására — gyomrával
Ébner Sándor.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő = 2 uagy véka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helyo	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zab	török-buza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
ára krajczárookban.										
Kolozsvár	august. 21	730—750	570—590	490—500	130—145	500—520	130	130	1000	22
Nagy-Várad	august. 5	540—680	450—490	340—410	120—150	360—400	110	80	950	26
Maros-Vásárhely	august. 14	650—710	460—490	490—530	170—200	—	180—200	60—170	1060	20
Károly-Fehérvár	august. 9	560—570	390—400	370—380	150—160	—	125—130	90—110	1100	20
Nagy-Szeben	julius 29	600—667	493—547	393—433	140—167	400	80—85	60	700	22
Brassó	julius 29	633—699	566	450—473	146—153	332	—	—	—	22
Besztercze	junius 7	620—720	520	480	180	—	120—160	80—130	750	20
Nagy-Enyed	august. 7	525—550	450—500	350—400	170—200	—	200—210	40—50	1100	18
Szamosujvár	august. 4	600—680	450—480	400—420	160—170	—	160—170	50	1200	20
Deés	august. 5	560—600	460—500	420—440	160—200	—	190—200	75—100	800	18
Torda	julius 15	660—800	620—680	440—460	290—200	—	190—200	75—100	800	18

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 75 frt 50 kr. Ezüst árkelet 105.15.

Bécsi marhavásár: Felhajtott 4444 drb. hizó ökör. A forgalom gyenge; árak: galicziai 32—34 frt, magyar 30—34 $\frac{1}{2}$ irt a vágósúly mázsája.

TARTALOM: Augustus hó tizenhatszadika! — Adalék a gabnarozsda kérdéséhez. — A nagy szilva leírása és annak értékesítése. — Társalgó: Világkiállítási levelek XII. — Pályázat. — Szőlészeti statisztikai kimutatása a mezősegi borvidék marosi kerület helységeinek. — Levelezés. — Piaci árak. — Hirdetések.

Felelős szerkesztő: **VÖRÖS SÁNDOR.**

Hirdetések.

Jelzálog kölcsönök.

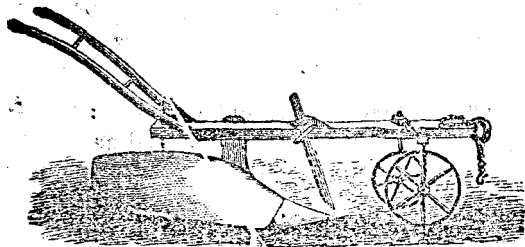
Telekkönyvezett földbirtokokra 5000 forinttól a legmagasabb összegig 6% kamat 1% törl. illetőleg 7%-al 32 évi törlesztésre (a visszafizetés előbb is bármikor teljesíthető) a leggyorsabban eszközöl

a hatóságilag engedélyezett általános
ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda
Kolozsvárt, óvár, bástyauteza 6. sz.

Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1-től 4-ig. (3.) (30—48)

GUBITZ ANDRAS

utódjai
gazdasági gépgyára.

Van szerencsénk a t. gazdaközönség szives figyelmét gyárunk készítményeire általában véve ezennel felhívni.

Különösen ajánljuk a t. gazda közönségnek a czélszerű és szilárd szerkezete által, magának jó hírnevet szerzett eredeti **Gubitz ekéket** (öntött fejtű eke acél szántóvassal és vert vasekék acél szántóvassal), **mélyítő ekéket s kettős ekéket, magtakarókat, kapáló és töltető ekéket, Howard-féle és Skott boronákat** sat.

Képes árjegyzékkel megkeresésre mindenkinek bérmentve szolgálunk.

A megkereséseket kérjük Gubitz András utódjai gazdasági gépgyárának Pesten Lipótuteza 41 sz. czim alatt eszközölni, s a megrendeléseknek gyors és pontos teljesítést mindenkor kötelességünknek ismerendjük. (12.) (8—12.)

Egész tisztelettel:

Gubitz András utódjai.

„TISZA“

biztosító és jelzálogbank.

Alaptőke két millió forint oszt. ért.

Eszközül minden más társulatoknál olcsóbb díjak mellett biztosításokat tűz- és jégkár ellen, ugy élet és járadékra.

Foglalkozik jelzálog kölcsönök nyújtásával.

Jelen napokban, midőn a veszélyesen uralgó **cholera** járvány oly hirtelen ragadja ki a gondos szülét övéi mellől, különösen ajánlja olcsó életbiztosításait

Példa:

2000 frt tőkért egyszerű halálesetre biztosítva fizetetik évenként:

ha a biztosító	20	30	40	50 éves
	30 frt 60 kr.	40 frt 02 kr.	55 frt 60 kr.	83 frt.

Biztosításokat elfogadnak, ugy felvilágosítást adnak a vidéken az ügynökök, Kolozsvárt a képviselőség, hivatalos helyiség: főter 8. szám Tauffer Károly emeletén.

A „TISZA“ biztosító- és jelzálogbank kolozsvári képviselősege:

Kolozsvár, július 5-én. 1873.

Br. Bánffy Dezső, képviselő.

Bovánkovits Gyula, titkár.

11—20 (11)